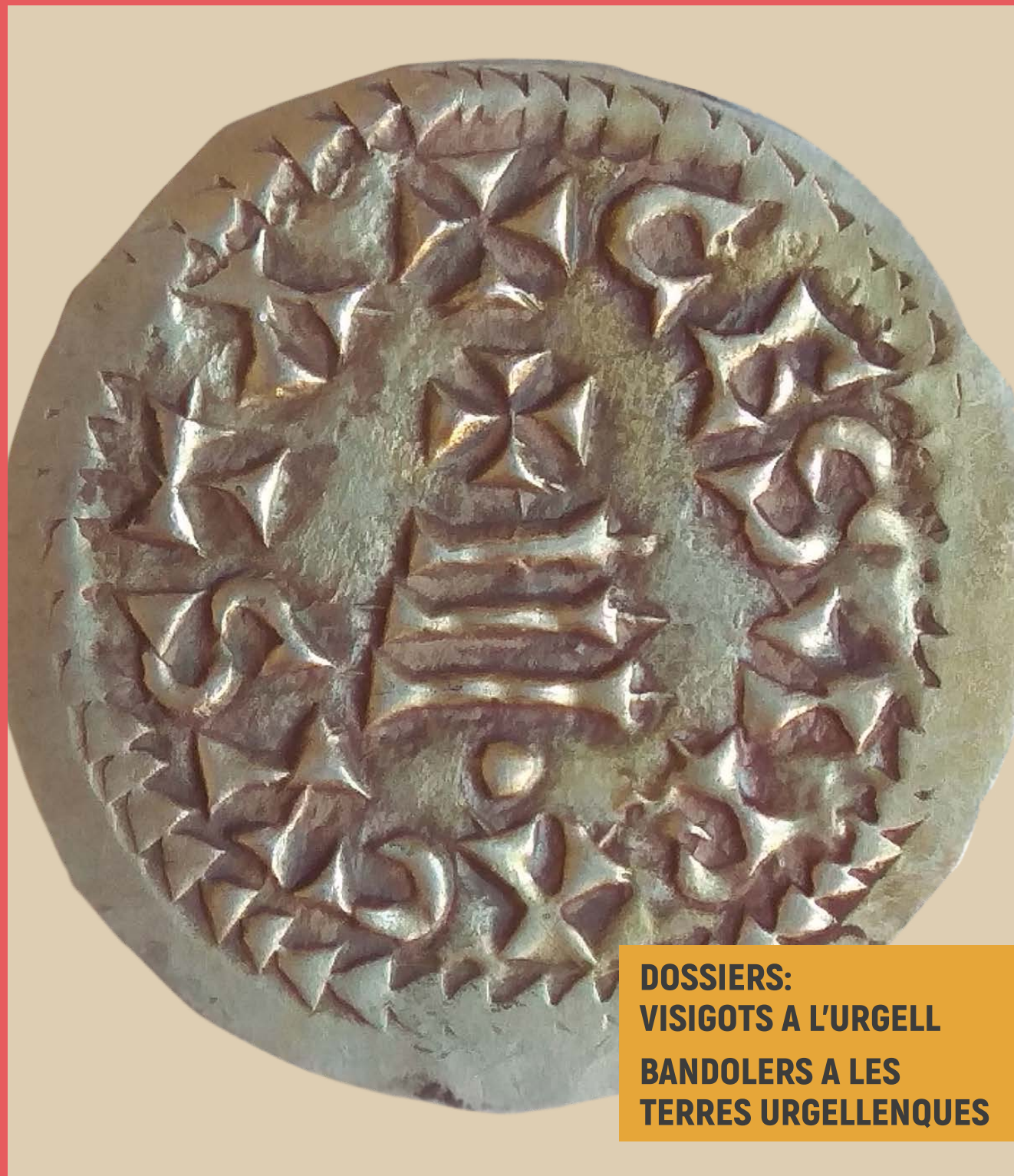

URTX

REVISTA D'HUMANITATS DE L'URGELL

MISCEL·LÀNIA ANUAL · TÀRREGA · ABRIL 2023 · núm. 37

DOSSIERS:
VISIGOTS A L'URGELL
BANDOLERS A LES
TERRES URGELLENQUES

LES PINTURES MURALS DE SANTA MARIA MAGDALENA DE LLEIDA
Modernitat, sensibilitat i espiritualitat en l'obra del demiürg Lluís Trepat

AMADEU BONET I BOLDU, JACINT CABAU I RÚBIES

ABSTRACT

En 1960 Lluís Trepapat realizó unas pinturas murales en el ábside del templo de Santa Maria Magdalena de Lleida que supusieron una impactante novedad para la época tanto por la técnica, como por el estilo y colorido empleados. Sesenta y dos años después hablamos con él de estas pinturas que marcaron un hito en su trayectoria pictórica y en la pintura religiosa de la ciudad de Lleida. Pese al paso de los años su obra sigue siendo de una gran actualidad y modernidad.

In 1960 Lluís Trepapat painted some murals in the apse of the church of Santa Maria Magdalena in Lleida which represented a significant innovation for the age, both in terms of technique and the style and colours the painter used. Sixty-two years later we examine the way in which the artist, with these murals, achieved a landmark in his painting career and in the religious art of the city of Lleida. Despite the passage of time, this work is still particularly modern and contemporary.

PARAULES CLAU

**Lluís Trepapat,
pintura mural,
Santa Maria Magdalena de Lleida,
pintura religiosa.**

VISITA A LLUÍS TREPAT I PADRÓ A FOGARS DE LA SELVA. 18 DE FEBRER DE 2022

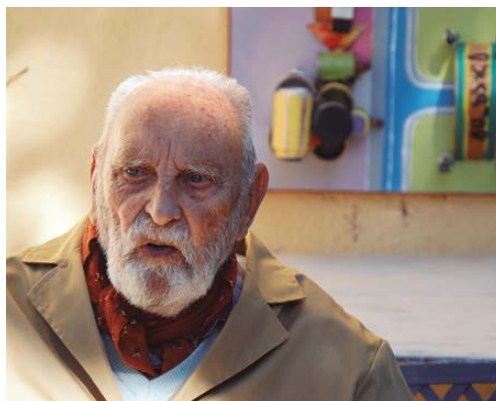
El divendres 18 de febrer ens acull a la seva casa de Fogars de la Selva amb la seva esposa Núria i la seva filla Clara per tal de parlar de les pintures murals que va realitzar a la parròquia de Santa Maria Magdalena de Lleida el 1960.

Com va sorgir el projecte de les pintures murals de Santa Maria Magdalena?

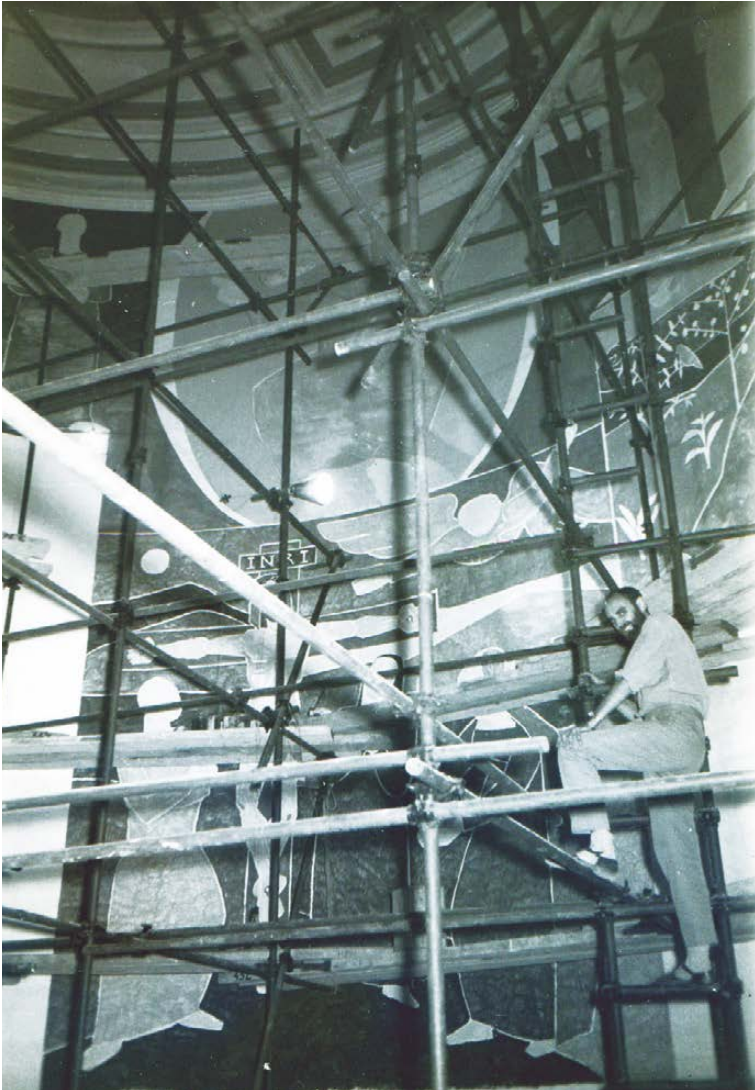
Als anys 50, havia viatjat per Alemanya i havia vist com construïen les esglésies després de la 2a guerra mundial i com omplien les parets de murals. En un viatge a Berlín on vaig visitar moltes esglésies noves derruïdes per la guerra, havia agafat idees de com es podia decorar una església amb Art Modern sense ofendre ni sortir de l'ortodòxia. Parlant amb en Joan Baró, amb qui ens havíem fet molt amics, em va dir per què no ho podríem fer a Lleida el que havia vist per allà i li vaig proposar de fer-ho a la nova església de santa Maria Magdalena que estava sense acabar. Tant ell com jo n'érem parroquians i ell era de la Junta de Govern Parroquial. Així va ser com en Joan Baró va fer de mecenes d'aquesta obra i li va proposar a Mossèn Mario Rodrigo, un capellà de ment oberta i esperit inquiet que era el Rector de la nova parròquia, i ho va acceptar entre d'altres raons perquè en Baró li va dir que no li costaria ni un duro. En Joan li va assegurar que la parròquia no tindria cap despesa perquè el pintor no cobraria i el material el pagarien en Joan Baró i la junta amb l'aparellador Serrate que hi posaria la bastida tubular de grans dimensions que l'obra i la seguretat de les persones necessitava.

Quins reptes us plantejà pintar un mural de 250m²?

Vaig començar a treballar en els esbossos fets amb aquarel·la i quan la idea ja era a punt es plantejaven dos problemes: un econòmic, pintar aquells 250 m² no seria barat, i l'altre tècnic: com treballar a aquelles alçades? Pel tema econòmic, em van dir que no em calia patir; i, per l'altre, un mestre d'obres va muntar una gran bastida molt eficient i molt segura que em permeté treballar per totes les parets i sostres de l'absis i l'arc central sobre de l'absis. No havia treballat mai en una bastida i la veritat és que era molt segura. No era pas com pintar sobre un quadre, que et pots tirar enrere i prendre distància per veure l'obra, però m'hi vaig acostumar. Allí, estava clar que no podia pas tirar enrere perquè s'acabava la bastida i hi havia el buit.

Per treballar, comptava amb un ajudant, pintor de parets que me'l va adreçar el Baró i que em facilitava les coses que anava necessitant per no haver de pujar i baixar de la bastida. Malgrat que era sordmut, ens enteníem bé.

Un altre escull va ser l'aprovació del bisbe Aurelio del Pino. Es veu que no li va agradar el projecte d'entrada. El més difícil fou fer-li empassar aquella obra al senyor bisbe. Però l'home va estar ben aconsellat i es va curar en salut. Així doncs, emulant Salomó, va fer venir un jurat de Barcelona, el qual va estar conformat per les personalitats següents: el director del Museu Episcopal del Carrer Balmes de Barcelona, el doctor Trens; el senyor M. Farré, catedràtic de l'Escola de Belles Arts i especialista en pintura mural; el senyor Marsà, crític d'art del *Correo Catalan*, un diari d'aquella època; i, finalment, el director del patrimoni d'art sacre del bisbat. Aquests experts van donar el vistiplau i llavors el bisbe es va conformar. Però, enviava molts dies un capellà petitó i calb a controlar la feina. S'asseia als bancs mentre pintava i quan començava a plegar, marxava. Mai no ens va adreçar ni una paraula.

Un cop acabat, hi va haver diverses opinions, com la d'un es beat que deien que no era decorós que en un altar major hi hagués tants animals com un gat a primer terme, de més d'un metre de llarg a proporció o bé un gos més amunt o un llangardaix i alguns ocells. Però el jurat ja havia donat el

vistiplau i el senyor bisbe va dir que si els tècnics ja havien parlat, no hi havia res més a dir. Hi va haver gent que pensava que el mural s'havia de fer esborrar. El senyor Farré, membre del jurat i amic meu, va dir: "Noi, és millor el concepte que la realització i tal com va el món les idees van escasses, així que és una gran obra". Em va arribar que molta gent s'hi casava o hi feia la comunió en aquesta església perquè el fons de les fotografies sempre queda entonat i tothom en sortia beneficiat.

Alguns pensaven que aquelles imatges i aquells colors no afavorien el recolliment del creient. Però lluny d'això, penso que les meves pintures creen l'ambient adequat per inspirar l'oració. Penso que la solidesa i la monumentalitat de les figures afavoreixen la pau i la seguretat d'esperit; els colors vius i variats inspiren alegria; i, una certa ingenuïtat en els dibuixos inspiren tendresa. Algú va dir que era l'obra d'un nen que volia jugar a ser pintor. Lluny d'ofendre'm, em va recordar allò que diu l'evangeli: *si no canvieu i us feu com els nens, no entrareu pas al Regne del cel*.

Quant de temps hi vau treballar en els murals?

Hi vaig treballar durant tres mesos.

I, recordeu quant va costar?

Això no ho recordo perquè ho van anar pagant en Baró i la junta de la parròquia.

I ho vaig fer de franc tal com li deia en Baró a mossèn Màrio?

Sí, ho vaig fer de gratis. Per a mi va ser el primer mural i una gran oportunitat.

Quin va ser el procés de creació?

Es va fer per etapes. L'esbós (en diu bocet) és el més important. Ja em teniu a mi preparant esbossos, buscant la pintura adequada, doncs per fer-ho al fresc era bastant complicat. La meva dona i jo vam treballar junts fent les proves a l'aquarel·la, que era la tècnica pictòrica que més s'esqueia a l'efecte final de l'obra. Jo no sé si va agradar a gaire gent o no però a en Joan li va entusiasmar i la cosa va tirar endavant.

Hi vaig invertir un parell de mesos en els esbossos. Quan vaig acabar la pintura, amb els esbossos fets, em va passar una cosa que ens passa als pintors: era una obra que feia molta gràcia i me la van comprar. Ja no els tinc.

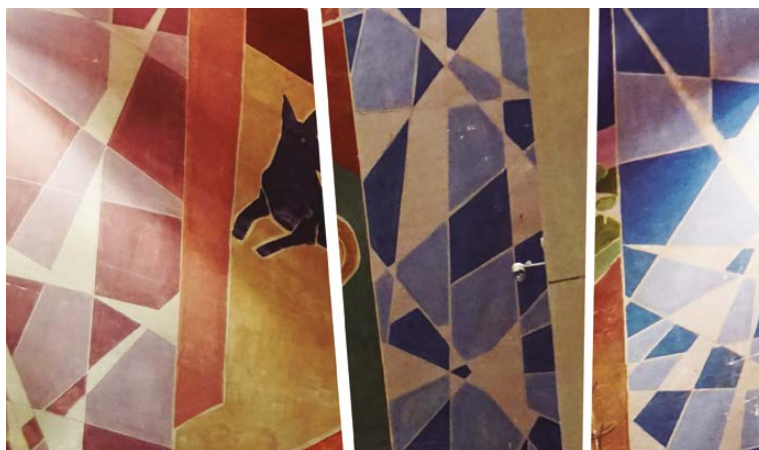
Després vam pintar tota la paret de l'absis de blanc.

El següent pas era passar de l'esbós a la paret. I amb l'ajuda de Déu, i de la meva dona Nuri, vam començar a fer els calcs gegants, necessaris per traslladar-los a la paret. Per passar els dibuixos sobre la paret, dibuixava al terra, sobre paper d'estrassa, les figures a mida real, en perforava el contorn del dibuix amb un punxó, llavors, penjava els papers sobre la paret al lloc on havia d'anar la figura amb xinxetes i claus; amb la nineta feta amb una mitja de dona plena de pols de color, feia un manyoc i amb això picava sobre el perforat i marcava sobre la paret les siluetes de les figures. Allí, hi apareixia la primera impressió del dibuix puntejat amb mangra sobre la paret blanca. Després resseguia els punts i començava a pintar. Aquesta tècnica és la que utilitzà Miquel Àngel per pintar la capella Sixtina. Per crear l'obra, vaig utilitzar pintura plàstica perquè com ja he dit, la pintura al fresc era massa complicada. I en el procés, vaig començar a pintar per dalt i anava avançant cap a baix.

Al sostre i als espais laterals de les escenes, hi vaig dibuixar i pintar formes abstractes.

Què us va inspirar?

Em vaig inspirar en les pintures romàniques. Al centre, damunt de Jesús crucificat, Jesús a la Glòria, dins una màndorla. A banda i banda, els dotze apòstols. La pintura religiosa dels darrers segles era feta amb colors foscos i jo vaig voler-ho fer amb colors lluminosos i clars.

Com en el romànic hi havia en la meua obra una voluntat pedagògica que inspirà també l'estètica: composicions senzilles, amb fons llisos, presentació frontal de moltes figures, perfilació de totes les formes i no em preocupava pas gens la perspectiva. Volia evocar, amb les imatges, més que explicar de forma naturalista. Vaig tenir també la concepció ètica del romànic segons la qual ells pintaven per il·lustrar l'evangeli per al poble. Com que la gent no sabia llegir els hi posaven els relats evangèlics en imatges.

Quins són els elements que vau voler destacar en les pintures?

Tenen algun simbolisme especial els animals que hi apareixen: el gat i el gos, en escenes d'interior; el llangardaix i ocells, en les d'exterior?

Volien representar la vida quotidiana. Així doncs, Jesús apareix tot compartint la vida tal com la vivien els seus coetanis i d'aquí la voluntat d'incloure aquests elements, expressament, banals: les taules parades amb fruites i carn; els animals domèstics, a les escenes d'interior; i la vida que configura els paisatges amb animals i plantes, a les escenes exteriors. El gat, però, va portar molta polèmica.

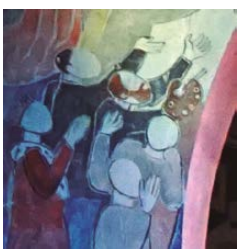
Si vaig incloure aquests elements de la vida quotidiana no va ser per provocar sinó per desacralitzar les escenes per tal d'apropar-les als creients i que establissin un contacte directe i fàcil amb el missatge central del que s'hi representa.

I la Calavera al peu de la creu?

A banda d'indicar el lloc on segons els evangelis van crucificar Jesús, la muntanya de la Calavera en hebreu Gòlgota, és per recordar-nos que tothom hem de morir.

Qui hi són representats en l'arc triomfal que hi ha a primer pla?

Hi ha homes i dones de tota condició que van pujant cap a la Glòria. És una composició simètrica i vol destacar la glorificació del Crist Ressuscitat. Aquesta imatge s'oposa directament a les pintures que hi ha al darrera tant pel contingut com per l'estil. Aquí destaquen els tons blaus. La mort no té la darrera paraula, la resurrecció i la trobada amb Déu és el destí de tota la humanitat. És un cant a l'esperança. Ens dona notícia que el resultat final de la història representada a l'absis és la glòria i l'alegria.

A dins de l'arc de triomf hi ha la representació de l'Esperit Sant en forma de colom sobre un fons roig com a record de la seva vinguda en la Pentecosta.

Hi sou vós mateix?

Sí, com molt artistes han fet, em vaig pintar entre els personatges de l'obra. Sóc el de la paleta de pintar a la mà, al costat esquerre, amb barba.

Té algun simbolisme les tonalitats de color rosa de l'arc cap a l'absis?

Vol indicar l'esperança perquè per a mi el color rosa és el color de l'esperança.

Per què aquelles 5 escenes?:

Són cinc moments en què els evangelis parlen de Maria Magdalena. O així ho vaig interpretar jo i es deia en aquells anys.

Marta i Maria.

És l'escena que es descriu a l'evangeli quan Jesús va de visita a casa del seu amic Llätzer i les seves germanes Marta i Maria.

Vaig voler representar la quotidianitat i la intranscendència amb els mobles, els objectes que hi ha a la taula, les mateixes estovalles i el gos. Són com una abstracció de la normalitat. Reben l'amic. Maria està asseguda als seus peus escoltant-lo mentre que Marta es preocupa de preparar la taula. Jesús valora com a important la rebuda que Maria li ha donat.

La dona que eixuga els peus de Jesús amb els seus cabells

Aquí vaig voler representar quan van convidar Jesús a les bodes de Canà. Després de convertir l'aigua en vi, està assegut a taula amb els altres convidats i una dona, com diu l'evangeli, que podia ser Maria Magdalena li ungeix els peus amb perfum i els eixuga amb els seus cabells; fet que crea un cert recel en alguns dels comensals i per aquesta raó critiquen Jesús i la dona perquè saben qui és ella. Un cop més, el gat bevent llet d'un plat, del qual he parlat abans, els objectes a la taula, i les estovalles, donen frescor i espontaneïtat a l'escena.

Jesús crucificat

És la figura central de la composició. Serà la primera escena que es captarà en entrar al temple. La resta d'escenes giren al seu voltant, tal i com ho feien els pintors del romànic. Hi vaig representar Jesús crucificat. Al peu de la Creu, Maria, mare de Jesús, Maria Magdalena i en Josep d'Arimatea, amic de Jesús, qui va deixar una tomba nova, de la seva propietat, per tal de poder-lo sepulturar.

Recordo que al mateix temps, durant el 1960, vaig pintar sobre tela, de mida natural, un altre crist crucificat per als Jesuïtes. No se que se n'ha fet d'aquella pintura. Era semblant, inspirat en la mateixa composició, que no copiat, perquè mai faig una còpia de cap obra. (Ens comprometem a investigar-ho)

El davallament de la Creu

Com que el van penjar a la Creu, el van haver de baixar per a donar-li sepultura. En aquell moment tan dolorós, hi havia Maria Magdalena. Aquí, també va ser polèmic el llargardaix que, tot prenent el sol, es mira el descendiment. Els elements vegetals volen ser una abstracció del món natural, com els altres ho eren del món domèstic.

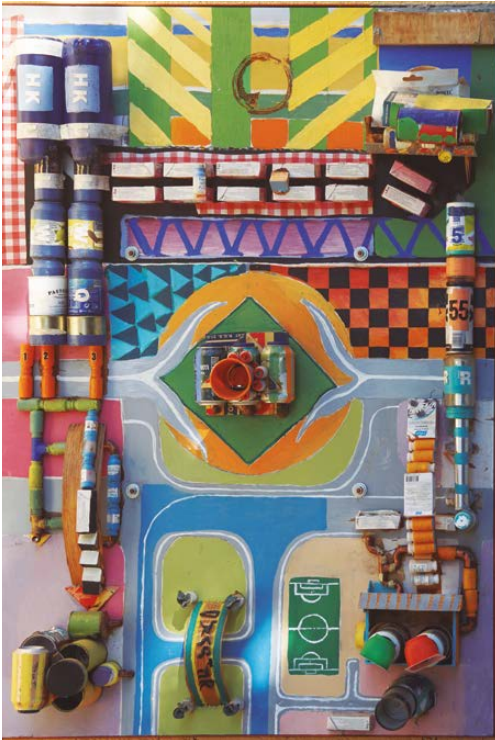

Jesús ressuscitat amb Maria Magdalena

Per a mi aquesta és l'escena més important. La trobada de Jesús Ressuscitat amb Maria Magdalena que d'entrada no el reconeix. Maria Magdalena penso que estava enamorada de Jesús (I qui no? apunta la seva esposa Núria). Aquesta escena descriu aquest fet emotiu del retrobament. I es troben en un espai natural, ple de vida i amb elements que volen expressar el gran sentit poètic del moment. A la primera apòstol a qui es va aparèixer el Jesús ressuscitat, va ser a Maria Magdalena. (Comentem que Joan Pau II,

l'any 1988, s'hi va referir com a apòstol dels apòstols; i el 2016, el papa Francesc elevà el dia de la celebració a festa, en el calendari romà general).

Hi ha moltes figures sense rostre. Volieu dir alguna cosa amb això?

Qui ha vist mai la cara de Jesús, o de Maria Magdalena, o dels apòstols? Ningú no les ha vistes en l'actualitat; i, per tant, hi vaig pintar les figures sense rostre perquè no sabia quina cara feien. I a més, amb unes línies n'hi havia prou per entendre de qui és tractava. Tot el que hi afegís de més, sobraria.

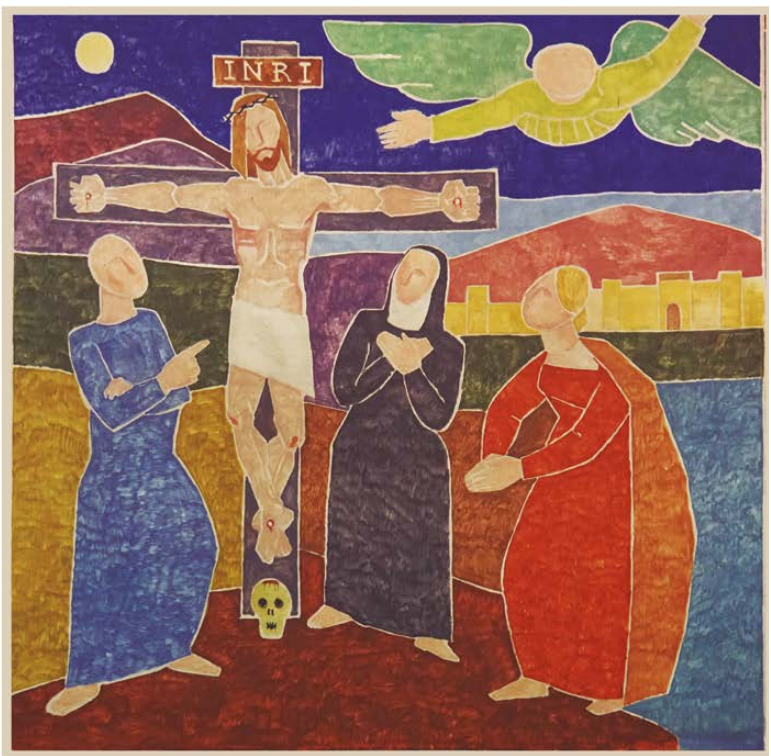
En acabar l'entrevista, vam poder veure els darrers treballs que ha fet en Lluís. Cal remarcar que als seus prop de 97 anys cada dia pinta una estona. Al jardí, ens va mostrar una de les darreres obres feta amb materials reciclats conjuntament amb la seva filla Marta.

Volem agrair la bona rebuda d'en Lluís, de la Núria i de la Clara i la bona estona que vam passar tot escoltant-los i conversant. Gràcies família Trepà i Quílez en nom de la comunitat parroquial de Santa Maria Magdalena de Lleida i de la Unitat Pastoral Agermanada del Pilar Magdalena.

P.D. Després d'algunes trucades hem localitzat el Crist a què feia referència en Lluís Trepà. Es troba a la capella del Santíssim de la parròquia de Sant Ignasi de Lleida.

I certament té una semblant composició:

EDITA

PATROCINA

